

# Mellom krav og ideal

## Ulike problemstillinger i profesjonsfag versus disiplin fag

Prodekan Tine Arntzen Hestbek, Fakultet for samfunns- og  
utdanningsvitenskap (SU)

NOKUT 5. november 2018

Fakultet for  
samfunns- og  
utdanningsviten-  
skap

Institutt for  
geografi

Institutt for  
lærerutdanning

Institutt for  
pedagogikk og  
livslang læring

Institutt for  
psykologi

Institutt for  
sosalantropo-  
logi

Institutt for  
sosialt arbeid

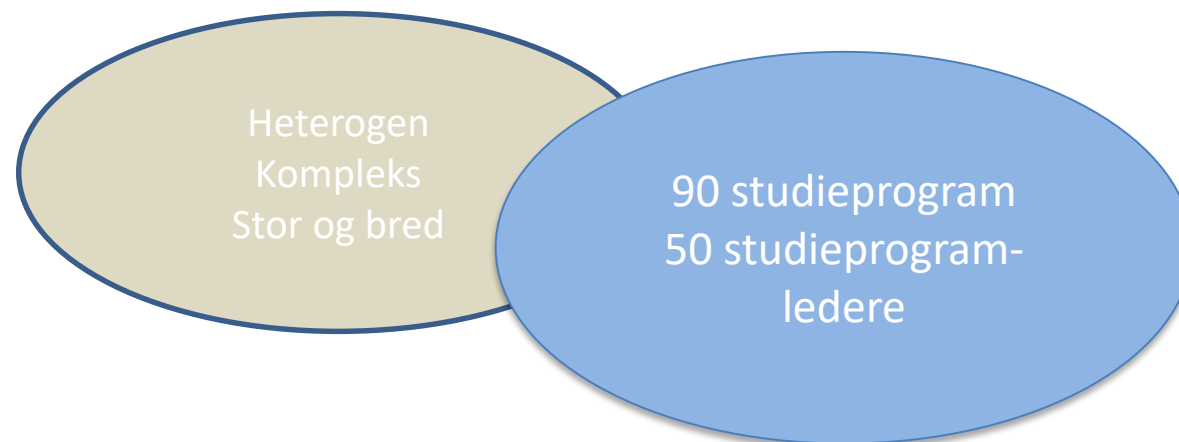
Institutt for  
sosiologi og  
statsvitenskap

# Studiene ved SU- fakultetet

- **SU-fakultetet er har flest registrerte studenter ved NTNU**
  - 8201 registrerte studenter (20 %) av studentmassen
- **Største opptaksramme med 2700 plasser**
  - 10 Årsstudier
  - 12 Bachelorprogram + flere studieretninger med egne opptak
  - 19 Toårige masterprogram + 2 internasjonale masterprogram + flere studieretninger med egne opptak
  - 5 Erfaringsbaserte masterprogram + flere studieretninger
  - 5 Femårige masterprogram + flere studieretninger med egne opptak
  - 1 Seksårig profesjonsstudium
  - KOMPIS - Videreutdanning for lærer – 40 1/2-års enheter og mellom 700/800 studenter

## Stor bredde i studietilbudet:

- profesjonsstudium i psykologi
- femårig grunnskolelærerutdanninger
- lektorprogram, yrkesfaglærerutdanning, PPU
- bachelor i barnevern/sosialt arbeid,
- disiplinstudier BA og MA
- erfaringsbaserte masterprogram
- EVU



# Kontekst SU: Mellom krav og ideal?

- **Ulike kulturer forskning**
  - Variabel kvalitet/aktivitet forskning i disiplinmiljø – førsteamanuensiser og professor
  - Variabel kvalitet/aktivitet forskningsaktivitet i profesjonsutdanningene - både dosentstige og professorstige, mange lektorer, flere midlertidige (spesielt i lærerutdanningen)
- **Ulike utfordringer:**
  - Svak rekruttering til en del MA disiplin
  - Gjennomstrømning og frafall varierer
  - Tidsbruk varierer
  - Opplevd relevans varierer
- **Ulike idealer utdanningskvalitetsarbeid**
  - Forskningsprioritering vs utdanningsprioritering
  - Akademisk frihet, autonomi og nasjonale rammer
  - Samme krav gjennom studietilsynsforskrift, men ulike siktemål
  - Kollektivt felleskap vs individualiserte praksiser

# Kontekst SU: Mellom krav og ideal?

- **Ulike kulturer forskning**

- Variabel kvalitet/aktivitet forskning i disiplinmiljø
- Variabel kvalitet/aktivitet forskningsaktivitet professorstige, mange lektorer, flere midler

- **Ulike utfordringer:**

- Svak rekruttering til en del MA disiplin
- Gjennomstrømning og frafall varierer
- Tidsbruk varierer
- Opplevd relevans varierer

- **Ulike idealer utdanningskvalitetsarbeid**

- Forskningsprioritering vs utdanningsprioritering
- Akademisk frihet, autonomi og nasjonale rammer
- Samme krav gjennom studietilsynsforskrift, men ulike siktemål
- Kollektivt felleskap vs individualiserte praksiser

Hva er kvalitet i utdanning?  
Hvordan og hvorfor måle kvalitet? Alt kan ikke måles!

Hva innebærer (sterkere) forskningsbasert utdanning og krav til fagmiljø?

Hvordan jobbe med et helhetlig perspektiv på utdanningskvalitet, og hva skal prioriteres?

# Eksempel 1: Disiplinfag, sos.ant

## Kontekst:

- Svært svak rekruttering til masterprogrammene
- Middels forskningsaktivitet generelt (publisering, eksterne prosjekter)
- Lite fagmiljø (24), individuelle forskningsinteresser/prosjekt
- Fragmenterte studieprogrammer, individualisert

***Hvordan øke rekrutteringen til masterprogrammene gjennom styrking av forskningsaktiviteten og programkvalitet?***

# Prosess

Å balansere top-down vs bottom-up...

- Dekanat i samarbeid med instituttledelse utarbeidet **mandat** og satte ned **arbeidsgrupper** med støtte fra fakultetet
- Prodekan utdanning og universitetspedagog: **legitimere kravene og gi faglig støtte** i programdesign
- **Insentiver** fra fakultet: lønn til læringsassistenter, støtte til sosial-faglige tiltak, markedsføring og rekruttering
- Forskuttere **stillinger**
- Vurdere om **2 bachelor- og 2 master-utd** er tilrådelig

# Eksplisitte forventninger

## Krav studieprogram

- **Arbeidslivsrelevans** er eksplisitt i LUBer
- Ulike former for **arbeidslivsamarbeid/praksiser**
- **Metodeundervisning** tidlig, med progresjon
- **Studentaktive** undervisningsformer og samarbeid vektlegges
- Variasjon i vurderingsformer med vekt på **formativ vurdering**
- **Faglig-sosiale tiltak** gjennom hele programmet
- Masterspesialiseringer gjenspeiler **forskningsgruppesatsinger**
- Studieprogram har **læringsassistenter**
- **Studieprogramledelse** prioriteres og har administrativ støtte



## Krav til fagmiljø

- Vitenskapelige ansatte tilhører strategiske **forskningsgrupper**
- Forskningsgruppene er koblet til **studieprogrammene**s spesialiseringer
- Forskningsgruppene har forskningsleder, søknads og **publiseringsstrategi**, plan for eksterntfinansierte prosjekter
- Forskningsgruppen inngår i **internasjonale nettverk og forskningssamarbeid**
- Strategiske **utdanningsstillinger** (PhD og Post.doc) fra fakultetet skal knyttes til forskningsgruppens strategier
- **Strategisk personalplan** skal ivareta studieprogramkvalitet og forskningsstrategi

# Virkemidler

## Krav til studieprogram

- Arbeidslivsr
- Ulike form
- Metode
- Studer
- Variasj
- Faglig-sc
- Masterspe
- Studieprogram
- Studieprogramledelse

## Parallelt - og for hele fakultetet:

Kurs og WS **studieprogramledelse**

**Analyse** kvalitet og portefølje

**Insentiver** til utdanningskvalitetsprosjekt

**Re-akkreditering – strategisk personalplan med krav til fagmiljø**

**Nettverk/fora** for studieprogramledere og adm

**Utdannings- og forskningskonferanse**

Pilotering kurs **utdanningsfaglig kompetanse**

## Fagmiljø

- ansatte tilhører strategiske
- er koblet til
- s spesialiseringer
- har forskningsleder,
- ngsstrategi, plan for
- osjekter
- inngår i internasjonale
- igssamarbeid
- ningsstillinger (PhD og
- fakultetet skal knyttes til
- appens strategier
- gstermin skal kobles til aktiviteter
- forskingsgruppen

# Videre strategisk arbeid

**Prioriterte områder  
med ulike  
virkemidler fra både  
fakultet og det  
enkelte institutt**

## Felles satsinger

1. Studentaktive læringsmiljø
2. Arbeidslivsamarbeid
3. Sterke forskningsgrupper
4. Økt kvalitet i forskerutdanningen

# Eksempel 2 Profesjonsutdanning

## Institutt for lærerutdanning (ILU):

- Fusjon HiST: FLT og NTNU: PLU
- 330 vitenskapelige stillinger
- Inkl ca 150 lektorer (2017)
- Både dosent og professorstige
- Midlertidig ansatte

Ulike lærerutdanninger (GLU, LU, YFL, PPU), ulik organisering og eierskap

Ulike kulturer og stillingsstrukturer

Ulikhet FoU-tid

GLU fra fireårige til femårige utdanninger

# § 2-3. Krav til fagmiljø

(7) For studietilbud med obligatorisk praksis skal fagmiljøet tilknyttet studietilbudet ha relevant og oppdatert kunnskap fra praksisfeltet. Institusjonen må sikre at praksisveilederne har relevant kompetanse og erfaring fra praksisfeltet.

**Merknad:** Med «praksisveiledere» menes personer som legger til rette for og veileder studenten ved dennes praksisopphold. Jf. her merknader til § 2-2 (9). **Med «relevant kompetanse» i andre setning menes relevant faglig kunnskap og veiledningskompetanse. I studietilbud som har praksis, forutsettes det at institusjonene og fagmiljøene selv sørger for systematisk kontakt med praksisfeltet, slik at utdanningene og fagmiljøenes egen praksiserfaring er oppdatert og i takt med utviklingen i praksisfeltet.** Det er viktig for kvaliteten i studietilbudet at det jevnlig foregår en faglig interaksjon mellom kompetansepersoner i praksisfeltet og sentrale kompetansepersoner som har hovedstilling ved institusjonene.

*Hva innebærer dette for lektorutdanningen og yrkesfaglærerutdanningen der disiplinlig kompetanse gis av sterke disiplinmiljø?*

*Skal disiplinmiljøene utvikle parallell faglig kompetanse om skole/praksis?*

# Problemstillinger

## Samsvar mellom ideal og krav?

- Regjeringens strategi lærerutdanning 2025
- Forskrift om rammeplaner
- Studietilsynsforskrift
- KD-avtale med NTNU

# Problemstillinger

## Samsvar mellom ideal og krav?

- Regjeringens strategi lærerutdanning
- Forskrift om rammeplaner
- Studietilsynsforskrift
- KD-avtale med NTNU

Hvordan ivareta og anerkjenne ulike kompetanser som er komplementære i profesjonsfeltet?

Hvordan utvikle utdanningskvalitet som bygger på et reelt samarbeid med arbeidsliv/praksis?

# Tiltak ved ILU jf krav til fagmiljø

## Strategi:

- **Begge karriereveier** skal benyttes
- Minimum 20 % FoU-tid
- Utdanningsstillinger
- **Forskningsgrupper**
- **Styrke relasjon til praksis gjennom:**
  - Delte/kombinerte stillinger
  - Midlertidige stillinger
  - Hospitering
  - FoU-arbeid i skolen

(Meritteringsordning)

## Kompetanseheving:

- Lektor til førstelektor:
  - 40% FoU 3 år, førstelektorprogram NAFOL
- Lektor til førsteamanuensis:
  - 100 % FoU i 3 år, ph.d NAFOL
- Førstenivå til Toppnivå:
  - 65% FoU i 3 år
- Forsknings- og studietermin

Universitetskole-  
prosjektet



# Avsluttende innspill

- **Re-akkreditering: Instrumentell øvelse** eller reell kvalitetsutvikling? Formaliteter på papiret – hva skjer i møte med student?
- **Forskningsbasering:** forstått/målt som stillingstype og forskningsaktivitet blant forskere **og/eller større involvering av studentene**, tidligere og mer forskningsmetodikk og reelle prosjekt?
- **Standardisert krav eller større mangfold** jf type utdanning? Eks reelt arbeidslivsamarbeid med partnerskap i profesjonsutdanningene og god arbeidsdeling mellom disiplinfag og profesjonsfag?

**«Jeg skulle ønske at den viktigste  
indikatoren for  
utdanningskvalitet var DEDIKERTE  
UNDERVISERE MED STORT  
FAGLIG og PEDAGOGISK  
ENGASJEMENT»**

Faglærer 2018

KOMBEVAL – sammenheng  
mellom forskningsaktivitet og  
utdanningskvalitet

Balanse mellom styring  
og kontroll ovenfra vs  
autonomi og initiativ  
nedenfra

Er det god nok  
finansiering?  
Kvalitet koster!

Takk for oppmerksomheten

**CHALLENGE**  
**KNOWLEDGE FOR**  
**A BETTER WORLD**